

Năm 2004 là năm Nghị trường Quốc hội thảo luận nhiều nhất về chống tham nhũng từ trước tới nay. Tham nhũng là vấn đề dư luận bức xúc đặc biệt trong thời gian vừa qua, là đề tài mà báo chí đã dành nhiều thời lượng đăng tải, được độc giả đặc biệt quan tâm. Đây cũng là năm số lượng các công chức tham nhũng bị đưa ra xét xử nhiều nhất từ trước tới nay. Tuy nhiên, tham nhũng - căn bệnh trầm kha vẫn chờ liều thuốc đặc trị, chống tham nhũng vẫn chưa quyết liệt và chưa có những biện pháp hữu hiệu từ phía các cơ quan có thẩm quyền. Vì vậy năm 2005, Nhà nước ta sẽ tuyên chiến quyết liệt hơn với nạn tham nhũng. Đặc biệt Quốc Hội, sẽ có những biện pháp mạnh mẽ hơn, giám sát những lĩnh vực mà người dân, dư luận cho rằng tham nhũng bức xúc nhất hiện nay như Vấn đề thất thoát vốn của Nhà nước, thất thoát trong ĐTXDCB, tham nhũng trong một số ngành khác, trong quản lý đất đai... Trong kỳ họp thứ 6 vừa qua, Quốc hội đã có riêng một NQ về vấn đề chống thất thoát trong đầu tư XDCB, Chính phủ cũng đã chọn năm 2005 là năm chống lãng phí, chi tiêu tiết kiệm...

• **CHỐNG THAM NHŨNG ĐÃ CÓ NHIỀU CHUYÊN BIÊN**

Nhìn lại công tác đấu tranh chống tham nhũng trong thời gian gần đây, chúng ta tin tưởng vào chủ trương của Nhà nước quyết tâm đẩy lùi tội phạm nguy hiểm này. Bằng chứng là năm vừa qua, Chính phủ Việt Nam đã tham gia quá trình đàm phán và ký Công ước của Liên Hợp Quốc về chống tham nhũng, tiến tới Việt Nam sẽ phê chuẩn và thực thi Công ước. Tuy nhiên năng lực thực thi các cam kết tại Công ước này của Việt Nam dự kiến sẽ gặp phải một số hạn chế đặc biệt là năng lực chung về đấu tranh chống tham nhũng trên tất cả các lĩnh vực còn ở mức thấp... Quốc hội sẽ sớm thông qua (dự kiến năm 2005) Luật về chống tham nhũng. Những năm gần đây một số vụ án tham nhũng và một số vụ án liên quan tới tội tham nhũng lớn đã được khám phá; một số quan chức tầm cỡ của một vài Bộ bị truy tố vì liên quan tới những đường dây tham nhũng, nhiều công chức của một số Bộ, một số Tổng công ty lớn, một số doanh

CÁC NGHỊ SĨ NÓI GÌ VỀ THAM NHŨNG VÀ CHỐNG THAM NHŨNG

• **LÊ NGUYỄN (Thực hiện)**

Kỳ họp cuối năm 2004 của Quốc hội XI - Ảnh Hoàng Luật

niệp đã bị xử lý kỷ luật và thậm chí bị truy tố. Sở dĩ chống tham nhũng được đặt lên bàn Nghị sự kỳ họp cuối năm 2004 vừa qua vì loại tội này sẽ gặm nhấm nền kinh tế, ảnh hưởng nghiêm trọng tới tăng trưởng kinh tế. Một số chuyên gia kinh tế và cán bộ cao cấp cho rằng nếu quản lý không để lãng phí, thất thoát tiền và tài sản của Nhà nước như hiện nay thì đủ để GDP tăng thêm 1%. Vì vậy, chúng ta phải nghiêm túc nhìn lại thực trạng tham nhũng để có biện pháp thích hợp, đủ mạnh và cần thiết đấu tranh đẩy lùi tham nhũng.

• **THẤT THOÁT TRONG ĐẦU TƯ XÂY DỰNG CƠ BẢN CÓ MỘT PHẦN THAM NHŨNG?**

Đó là nhận định và bức xúc trong dư luận từ nhiều năm nay. Ông Nguyễn Thạc Nhượng, ĐBQH tỉnh Bắc Ninh rất bức xúc vì cho rằng thất thoát, lãng phí tiền đầu tư

xây dựng cơ bản là vấn đề khủng khiếp nhất. Báo cáo của Chính phủ đã chỉ rõ 8 loại sai phạm trong lĩnh vực ĐTXDCB, thất thoát lên tới 1.200 tỷ đồng. Ông Nhượng cho rằng điều quan trọng là Chính phủ cũng khẳng định có thất thoát, đầu tư kém hiệu quả, lãng phí nhưng lại không nói rõ trong số tiền thất thoát đó có tham nhũng? Vậy liệu Chính phủ có khẳng định có tham nhũng hay không? (ông Nhượng) trong khi các cơ quan tư pháp (4 năm qua) đã đưa ra hàng trăm vụ án xét xử các bị cáo phạm tội thuộc các nhóm tội liên quan tới tham nhũng... Ông Nhượng kiến nghị Quốc hội cần sớm ban hành Luật về chống tham nhũng. Một vấn đề cũng đáng quan tâm là vấn đề xử lý trách nhiệm cá nhân khi để xảy ra thất thoát, tham nhũng. Ông Nguyễn Đình Quang thì băn

khảo khi chưa rõ việc khắc phục hậu quả và xử lý cán bộ có liên quan để xảy ra thất thoát, tham nhũng? Ông Quang cho rằng nếu không xử lý nghiêm túc, triệt để những sai phạm thì những biện pháp được đề ra trong thời gian tới khó có hiệu quả. Còn ông Nguyễn Lân Dũng, ĐBQH tỉnh Đắk Nông đề nghị khi phát hiện sai phạm phải xử lý ngay. Xử lý một cán bộ sai phạm theo chế tài của pháp luật hình sự thì khó nhưng biện pháp hành chính như đình chỉ công tác thì Bộ trưởng đủ thẩm quyền. Điều này được Bộ trưởng Bộ kế hoạch & đầu tư, Võ Hồng Phúc chia sẻ và cho rằng chúng ta quyết tâm chống thất thoát, tham nhũng nhưng xử lý phải có bằng cứ. Ở một số nước hiện tượng này xử lý được nhưng ở ta không làm được. Theo ông Phúc thì ở Nhật Bản họ cấm các quan chức Chính phủ, các Bộ quan hệ với doanh nghiệp. Một doanh nghiệp khi có vi phạm nếu chứng minh được công chức nào có quan hệ với doanh nghiệp đó (chỉ cần chứng minh quan chức đã chụp chung ảnh với doanh nghiệp đó), thì quan chức đó cũng bị kết luận có liên quan và xử lý được. Ông Phúc cho rằng ở nước ta nên đưa vấn đề này vào quy chế công chức, quy chế cán bộ Nhà nước. Đại biểu Đặng Văn Xương, tỉnh Long An thì nhấn mạnh chúng ta cần phải xử lý nghiêm những người đứng đầu ở các Bộ, cơ quan trong việc để cho cấp dưới của mình tiêu cực. Vừa qua chúng ta xử lý chủ yếu những trường hợp đã được báo chí phanh phui, các cơ quan tố tụng vào cuộc. Các ĐBQH, cơ quan của QH chưa thấy chủ động phát hiện được vụ tham nhũng nào. Vì vậy đề nghị QH cần tiếp tục tăng cường giám sát lĩnh vực ĐTXDCB nhiều hơn và có biện pháp hiệu quả hơn. Có lẽ cái lý mà ông Xương nêu ra là đúng và nhiều vị ĐBQH cần suy nghĩ đó là: Đầu tư dàn trải, kém hiệu quả, nợ đọng và

thất thoát trong XDCB không phải là vấn đề mới, không phải từ đâu đâu, từ lâu xuất hiện ở nhiều Bộ, nhiều ngành, và địa phương, chính chúng ta là người trong cuộc, không ít người trong hội trường này (hội trường Quốc hội) phải có trách nhiệm trước hết. Vì vậy phải kiên quyết thực hiện các giải pháp mà Chính phủ và QH đã đề ra để hạn chế và ngăn chặn thực trạng này.

Nhiều ĐBQH đề nghị hàng năm Chính phủ cần phải báo cáo trước QH về kết quả thực hiện quy hoạch, kế hoạch đầu tư, thực hiện vốn ngân sách Nhà nước trong ĐTXDCB. Đó là những đòi hỏi bức xúc của cuộc sống và nhân dân hiện nay.

• **NÊN THÀNH LẬP CƠ QUAN CHUYÊN TRÁCH CHỐNG THAM NHŨNG, HAY CÙNG CỘ CÁC CƠ QUAN HIỆN NAY CÓ NHIỆM VỤ CHỐNG THAM NHŨNG?**

Đó là hai quan điểm trái ngược của nhiều ĐBQH và của dư luận nói chung. Tuy nhiên cơ quan này (cơ quan chuyên trách chống tham nhũng) có cơ cấu tổ chức, điều kiện và những người được làm việc trong cơ quan này là người thế nào cũng có nhiều ý kiến. Bà Đặng Thị Phượng, ĐBQH tỉnh Tây Ninh cho rằng nên thành lập một cơ quan chuyên trách chống tham nhũng nhưng cần có thời gian. Chống tham nhũng gặp không ít những khó khăn vì việc thu thập chứng cứ để định tội tham nhũng, hối lộ là rất khó (PV). Bà Phượng đề nghị ngay từ bây giờ chúng ta cần xây dựng một lộ trình và hướng đi thích hợp nhằm giải quyết bức xúc cao độ của dân vì tham nhũng sẽ phá hoại ngầm giá trị, hạ thấp phẩm giá xã hội, là lực cản phát triển kinh

tế xã hội. Còn Ông Nguyễn Thạc Nhượng, ĐBQH tỉnh Bắc Ninh thì lại cho rằng trước mắt không nên thành lập cơ quan chống tham nhũng độc lập vì cho rằng hiện nay chúng ta đã có rất nhiều cơ quan thực hiện nhiệm vụ chống tham nhũng, đặc biệt là các cơ quan tiến hành tố tụng... Chúng ta chỉ cần nêu cao tinh thần trách nhiệm của những cơ quan này, cần thiết thì ban hành các quy định để hỗ trợ, tạo điều kiện thuận lợi cho các cơ quan này hoàn thành tốt nhiệm vụ. Ông Nhượng cho rằng nếu chúng ta thành lập thêm một cơ quan, một tổ chức độc lập về chống tham nhũng vô hình dung chúng ta lại đầu tư vào một việc không có hiệu quả, lại thất thoát, tốn kém ĐB Nguyễn Thị Hồng Minh, tỉnh An Giang thì rất bất bình khi đề cập đến nạn tham nhũng. Bà Minh cho rằng tham nhũng hiện nay không chỉ dừng lại ở các lĩnh vực đầu tư XDCB, cấp Quota mà đã lan sang các cơ quan bảo vệ pháp luật, các lĩnh vực văn hóa, giáo dục, y tế, xã hội và nhiều cấp quản lý. Một số cử tri đã ví tệ nạn này như một khối u ác tính đang di căn và nằm ngoài vùng kiểm soát của Pháp luật, đi ngược mong muốn của nhân dân, ý chí của QH, của các đ/c lãnh đạo Đảng. Bà Minh đặt vấn đề những vụ án tham nhũng đã được báo chí, công luận phát hiện, và TA đưa ra xét xử trong thời gian vừa qua phải chăng mới chỉ là phần nổi của tảng băng, phần chìm của

Đại biểu Tạ Hữu Thanh trả lời PV

- Ảnh Hoàng Luật

Các đại biểu QH trong giờ giải lao

— Ảnh Ng. Phan Khiêm

tảng băng này còn lớn đến đâu? Vừa qua báo chí đã nêu kinh nghiệm của Singapo, một quốc gia có tốc độ phát triển nhanh, ít tham nhũng, có cơ quan chống tham nhũng chuyên trách. Theo bà Minh, Việt Nam và Singapo là hai Quốc gia có cách tổ chức hệ thống tổ chức Nhà nước khác nhau, nếu có cơ quan đặc trách chống tham nhũng ở VN liệu có đẩy lùi được tham nhũng? Nên chăng trước khi đặt vấn đề thành lập cơ quan này, QH cần nghiên cứu tìm nguyên nhân khiến cho hệ thống tổ chức Nhà nước chúng ta không kiểm soát được tệ nạn này và nhanh chóng có những thay đổi cần thiết nhằm xây dựng bộ máy Nhà nước tinh gọn cán bộ đủ năng lực, phẩm chất, kiểm soát tham nhũng...

• **CÓ CHẾ BÈ BẢO VỆ CHO NGƯỜI BẦU TRANH CHỐNG THAM NHƯNG PHẢI CHĂNG CÒN BỎ NGỎ?**

Có một thực tế trong thời gian vừa qua cho thấy chống tham nhũng ở nước ta chưa đồng bộ, thiếu quyết liệt. Không ít các cơ sở Đảng, lãnh đạo các cơ quan đơn vị, tổ chức đoàn thể chưa thực sự vào cuộc, còn nhiều cán bộ Đảng viên, công nhân viên chưa dám đấu tranh chống tham nhũng ngay tại cơ quan, đơn vị mình mà hầu hết các vụ tham nhũng bị phát hiện do thanh tra, kiểm tra, đơn thư

tổ giác của quần chúng, báo chí... Đánh giá về tình hình này, Ông Huỳnh Văn Tý, ĐB tỉnh Bình Thuận cho rằng đó là do: thiếu dân chủ thực sự ngay tại mỗi cơ quan vì họ sợ bị trừ dập; thiếu công khai đầy đủ chủ trương, chính sách, chế độ của Đảng, pháp luật của Nhà nước; thiếu cơ chế, giải pháp cụ thể vì nhiều việc trên thực tế hiện nay chúng ta vẫn còn nêu chung chung. Ví dụ như việc chúng ta phát động cán bộ, Đảng viên và nhân dân tham gia giám sát, kiểm tra phát hiện kịp thời những việc làm tiêu cực của cán bộ, Đảng viên nhưng phương pháp kiểm tra, giám sát như thế nào không được rõ ràng. Chúng ta khuyến khích mọi người mạnh dạn đấu tranh chống tham nhũng nhưng chưa có chính sách cụ thể nào hoặc chưa có cơ chế đặc biệt nào để bảo vệ cho người dám đấu tranh chống tham nhũng. Ông Tý rất tâm đắc với chủ trương của Chính phủ là tiến hành tổng kết thực tiễn để nhận dạng, phân tích các điều kiện nảy nở tham nhũng, từ đó có chiến lược phòng ngừa và chống tham nhũng. Ông Tý đề nghị QH sớm xem xét ban hành Luật chống tham nhũng. Còn ĐB Trần Kim Mai tỉnh Tiền Giang thì trăn trở khi cho rằng có một thực tế khi người đi khiếu kiện, tố cáo tham nhũng bị hăm dọa, đe dọa thì không thấy

một cơ quan pháp luật và chính quyền địa phương có ý kiến bảo vệ họ như thế nào.

• **CHÔNG THAM NHƯNG CẦN NHIỀU BIỆN PHÁP**

Theo ông Hoàng Văn Lợi, ĐBQH tỉnh Bắc Giang thì chủ trương chống tham nhũng đã có từ rất lâu nhưng chục năm nay vẫn chưa có chuyển biến mạnh. Ông Lợi cho rằng phải triệt tận gốc cơ chế xin-cho, đây chính là nguyên nhân gây ra tiêu cực, sách nhiễu, vòi vĩnh và là một mảnh đất màu mỡ của tham ô, hối lộ. Đồng thời phải có cơ chế kiểm soát được thu nhập của cán bộ, công chức và phải gắn việc chống tham nhũng với việc chống lãng phí... Còn ĐB Trần Thị Kim Cúc, tỉnh Tiền Giang thì cho rằng một trong những giải pháp chống tham nhũng hữu hiệu là phải thực hiện cho được Quy chế dân chủ ở cơ sở. Vấn đề này đang được người dân và chính quyền nhiều xã phát huy nhưng trong các cơ quan, tổ chức đoàn thể, doanh nghiệp, các cán bộ không thực hiện đầy đủ quyền dân chủ của mình, họ thường dùng thư nặc danh để báo cáo cho lãnh đạo cấp trên vì họ sợ bị trừ dập, đe dọa đến việc làm của họ. Tình trạng nhân viên không dám phê bình thủ trưởng, đảng viên không dám phê bình Bí thư chi bộ là có nhiều trên thực tế. Bà Lê Thị Nga, ĐB tỉnh Thanh Hóa thì cho rằng, QH cần nhanh chóng kiện toàn bộ máy tổ chức để thực hiện tốt chức năng giám sát, đặc biệt là giám sát các hoạt động kinh tế, chỉ tiêu ngân sách và các hoạt động tư pháp. Còn Chính phủ thì cần kiện toàn và nâng cao chất lượng công tác thanh tra đồng thời xử lý nghiêm khắc hơn trách nhiệm của các Bộ trưởng, thủ trưởng các cơ quan ngang Bộ, Chủ tịch UBND... nơi để xảy ra các vụ tham nhũng. Một kiến nghị của bà Nga làm chúng ta cũng phải hết sức quan tâm liên quan đến lĩnh vực tư pháp đó là các cơ quan tư pháp khi báo cáo với QH không nên dừng lại ở việc

(Xem tiếp trang 25)

CÁC NGHỊ SĨ NÓI... (Tiếp theo trang 23)

liệt kê các số liệu mà cần có kiến nghị cụ thể, chính sách nào của Nhà nước tạo ra nhiều sơ hở để Nhà nước điều chỉnh kịp thời... ĐB Trần Kim Mai tỉnh Tiền Giang thì kiến nghị Chính phủ trong việc thể chế hóa Luật, cần quan tâm, cụ thể hóa điều kiện đảm bảo cho việc thực thi luật đó hay văn bản PL đó. Những Nghị định của Chính phủ về hướng dẫn thực hiện qui chế dân chủ ở cơ sở gần như bỏ ngỏ những quy định về cơ chế thực hiện quyền dân chủ, vấn đề cụ thể hóa điều kiện đảm bảo thực hiện quyền dân chủ ở cơ sở thì cũng không được đặt ra. Có một số ĐBQH đề cập tới nguyên nhân gốc rễ của tội phạm tham nhũng là từ cơ sở không phát huy được quyền dân chủ vì cơ chế thực hiện gần như bỏ ngỏ.

• **BẢY MẠNH CẢI CÁCH HÀNH CHÍNH SẼ HẠN CHẾ MỘT PHẦN THAM NHŨNG.**

Ông Trần Hồng Việt, ĐB QH tỉnh Hậu Giang cho rằng thủ tục hành chính Nhà nước ta hiện nay rất trì trệ, nhiều khe. Nhiều cử tri yêu cầu Chính phủ cần đánh giá về tính hiệu quả chương trình cải cách thủ tục hành chính trong thời gian qua. Ông Việt nhận xét những nhiều khe của thủ tục hành chính không những ảnh hưởng đến đầu tư mà còn là yếu tố dẫn đến tham nhũng, lãng phí nhức nhối. Ông Việt dẫn chứng tham nhũng trong đường dây chạy Quota ở Bộ thương mại, tham nhũng trong ngành dầu khí, lãng phí trong xây dựng cơ bản của ngành thủy sản... đã nói lên sự yếu kém trì trệ của nền hành chính Quốc gia. Đó là những việc lớn còn rất nhiều việc thường ngày liên quan đến cuộc sống của người dân mà chính quyền cơ sở gây phiền toái, tốn kém cho dân như thủ tục nhà đất, hộ khẩu... cũng làm dân ngán ngại, thậm chí sợ bộ máy công quyền của chúng ta. Vì vậy ông

Việt đề nghị mọi chính sách có liên quan đến quyền lợi, nghĩa vụ người dân phải được công khai hóa. Cải cách thủ tục hành chính có hiệu quả cũng góp phần đẩy lùi các tệ nạn tham nhũng. Còn ĐB Lê Thanh Long tỉnh Long An thì đề nghị phải mạnh dạn thay đổi cán bộ. Nên chăng cán bộ và lãnh đạo địa phương không phải là người của địa phương đó cho bớt dây mơ, rễ má. Khi xử lý cán bộ thì tránh tình trạng xử trên nhẹ, dưới nặng. Theo ông Long thì tham nhũng chúng ta lên án dữ nhưng thất thoát không thua gì tham nhũng, có khi hơn.

• **CÁC CƠ QUAN BẢO VỆ PHÁP LUẬT CHƯA THỰC SỰ VÀO CUỘC ĐẤU TRANH CHỐNG THAM NHŨNG?**

Có một thực tế là tham nhũng nhiều nhưng xét xử vẫn quá ít và dân vẫn rất bức xúc. ĐB Nguyễn Lân Dũng, tỉnh Đăk Nông bức xúc và cho rằng lãng phí mà lấy lợi ích riêng cho mình thì phải coi là tham nhũng. Ông Dũng nêu ví dụ: tiêu chuẩn của một người được đi xe 600 triệu nhưng lại mua xe để đi trên 1 tỷ bằng tiền công quỹ thì cũng phải coi đó là tham nhũng và phải xử theo tội tham nhũng. Ông Dũng còn nhấn mạnh việc nhận hối lộ ở VN là rất phổ biến vậy mà năm 2004 chỉ khởi tố 13 vụ và truy tố 9 vụ, nếu như vậy thì nước mình trong sạch quá. Công việc cả nước có 82 triệu dân mà chỉ xét xử có 9 vụ nhận hối lộ, vô lý quá. Ông Dũng nhấn mạnh nếu chưa truy tố thì cũng phải nhận ra việc nhận hối lộ trên thực tế là rất phổ biến. Vì vậy ông Dũng đề nghị các cơ quan tư pháp phải làm quyết liệt, kiên quyết hơn chống hối lộ, tham nhũng. Còn ông Phan Trung Lý, ĐBQH tỉnh Nghệ An thì nhận định nhiều quy định của pháp luật về chống tiêu cực, tham nhũng đã có, trong xã hội nhiều hiện tượng tiêu cực, vi phạm pháp luật đã xảy ra

nhưng các cơ quan bảo vệ Pháp luật chưa làm tròn trách nhiệm của mình. Ông Lý cho rằng trong đầu tư XDCB hay trong việc duyệt dự án ai cũng có thể nói có tiêu cực, có đường dây khép kín... Rõ ràng những vấn đề như vậy có dấu hiệu vi phạm pháp luật và dấu hiệu tội phạm nhưng các cơ quan chức năng không lần theo dấu vết đó để phát hiện, truy tố và xét xử. Một việc mà chúng ta không phát hiện, không truy tố thì các vụ tiếp theo sẽ tiếp diễn thành một hiện tượng phổ biến trong xã hội. Ông Lý đề nghị cơ quan điều tra cần đẩy mạnh hoạt động hơn để phát hiện được tham nhũng và đưa ra truy tố, xét xử. Ông Lý cũng cho rằng năm 2004, tội tham ô theo báo cáo của VKS khởi tố 170 vụ, 217 bị can, tội hối lộ 9 vụ, 26 bị can. Nhưng những con số này chưa phản ánh đúng tình hình thực tế. Các báo cáo của ngành tư pháp cũng không thấy có bình luận gì về vấn đề này. Ông Lý rất băn khoăn với ý kiến của ĐB Dương Trung Quốc khi ông Quốc cho rằng chức vụ càng cao thì tham nhũng càng lớn. Còn ông Lý thì lại cho rằng không phải như vậy. Nhưng trong các báo cáo của cơ quan tư pháp không thấy phân tích rõ và không làm rõ nguyên nhân nên dẫn đến nhiều cách hiểu khác nhau trong dư luận. Theo ông Lý vấn đề ở đây chúng ta phải có cơ chế chặt chẽ do pháp luật sinh ra thì không có đất cho tham nhũng được. Vì vậy chúng ta phải rà soát lại xem pháp luật chống tham nhũng đã đầy đủ chưa, phải bổ sung cái gì, sửa đổi cái gì? Có một thực tế thời gian qua dư luận cho rằng tham nhũng trong lĩnh vực XDCB là nhiều nhưng các cơ quan công quyền lại chưa đưa ra ánh sáng được bao nhiêu! ĐB Trương Hòa Bình, TP Hồ Chí Minh thì cho rằng một trong những hạn chế của công tác điều tra, truy tố tham nhũng trong lĩnh vực xây dựng cơ bản là chúng ta (các cơ quan bảo vệ pháp luật) chưa có hệ thống tổ chức chuyên môn về xây dựng ■